

Міністерство освіти і науки України
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет соціальної та психологічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
здобувачів вищої освіти
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ»
(ОПШ «Соціальна робота», першого (бакалаврського) рівня вищої
освіти, спеціальність 231 Соціальна робота)**

Умань – 2022

*Рекомендовано до друку вченою радою
факультету соціальної та психологічної освіти
(протокол № 1 від 09.08.2022 року)*

Рецензенти:

Кравченко О. О., доктор педагогічних наук, професор, декан факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини;

Албул І. В., кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» (ОП «Соціальна робота», спеціальність 231 соціальна робота): навч.-метод. вид. / уклад.: Моргай Л.А. ; Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини, ф-т соц. та псих. освіти, каф. соц. педагогіки та соц. роботи. Умань : УДПУ, 2022. 21 с.

Методичні рекомендації укладено відповідно до робочої програми з дисципліни «Вступ до спеціальності» для здобувачів вищої освіти освітньо-професійної програми «Соціальна робота» першого (бакалаврського) рівня, спеціальності 231 Соціальне забезпечення. У рекомендаціях висвітлені основні завдання щодо самостійної роботи, щодо індивідуального навчально-дослідного завдання, щодо підсумкового контролю, поданий термінологічний словник та список рекомендованої літератури.

ЗМІСТ

I. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	4
II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ.....	13
III. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	16
IV. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК.....	17
V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	20

I. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Тема №1. Соціальна робота як єдність теорії і практики та навчальної діяльності.</p> <p>1. Володіти термінами: «соціальна робота», «об’єкт соціальної роботи», «предмет соціальної роботи», «клієнти соціальної роботи».</p> <p>2. Проаналізувати статтю О.О. Потіщука «Соціальна робота як невід’ємна складова сучасного суспільства» https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30165/1/Sotsialna_robota.pdf.</p>	2
2	<p>Тема №2. Історія соціальної роботи як професії.</p> <p>1. Володіти термінами: «соціальний працівник», «професійна діяльність», «історія соціальної роботи», «історія становлення соціальної роботи», «періоди становлення соціальної роботи», «соціальна політика в Україні», «соціальна сфера».</p> <p>2. Проаналізувати статтю Л. А. Моргай «Історія становлення соціальної роботи в Україні» http://srsou.edu.ua/article/view/158414.</p>	4
3	<p>Тема №3. Відносини між соціальними працівниками і клієнтами.</p> <p>1. Володіти термінами: «професіоналізм», «компетентність», «консультант», «керівник», «супервізор», «дослідник», «аналітик», «клієнти соціальної роботи», «практична підтримка у соціальній роботі».</p> <p>2. Проаналізувати Закон України «Про соціальні послуги» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text.</p>	4
4	<p>Тема №4. Соціальна робота з людьми, що мають функціональні обмеження.</p> <p>1. Проаналізувати Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров’я» (03.12.2020 р.) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text.</p>	4

	<p>2. Проаналізувати Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо звільнення від військової служби осіб з інвалідністю та осіб, які доглядають за особами з інвалідністю і хворими дітьми» (15.03.2022 р.) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2122-20#Text.</p>	
5	<p>Тема №5. Соціальна робота з проблемними сім'ями та дітьми, що залишилися без піклування батьків.</p> <p>1. Проаналізувати статтю Р. Михайліка «Робота з молодими сім'ями, які потребують соціальної підтримки» http://eprints.zu.edu.ua/25291/1/Руслана%20Михалкіна.pdf.</p> <p>2. Проаналізувати статтю Ю. В. Овод «До проблеми дитячої бездоглядності в Україні» https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15268/1</p> <p>3. Проаналізувати статтю В.П. Савенко «Причини й умови дитячої бездоглядності та безпритульності» http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4689/1/28.pdf.</p>	4
6	<p>Тема №6. Соціальна робота з людьми похилого віку.</p> <p>1. Проаналізувати статтю І. В. Мещан «Самотність людей похилого віку як проблема соціальної роботи в громаді» http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19717.</p> <p>2. Проаналізувати статтю В. В. <u>Онікієнко</u> «Люди похилого віку: якість їхнього життя та соціальний захист» https://ukr-socium.org.ua/uk/archive/no-4-21-2007/ljudi-pohilogo-viku-jakist-ihnogo-zhittja-ta-socialnij-zahist/.</p>	4
7	<p>Тема №7. Соціальна робота з безробітними та бездомними людьми.</p> <p>1. Володіти термінами: «безробіття», «приховане безробіття», «часткове безробіття», «молодіжне безробіття», «зайнятість населення», «маргінальні поселення».</p> <p>2. Охарактеризувати закон України «Про загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text</p>	2
8	<p>Тема №8. Соціальна робота з людьми, які зазнали насильство в сім'ї.</p> <p>1. Володіти термінами: «дитина, яка постраждала від домашнього насильства», «кривдник», «дитина-кривдник»,</p>	4

	<p>«домашнє насильство», «запобігання домашньому насильству», «оцінка ризиків», «особа, яка постраждала від домашнього насильства», «програма для постраждалої особи», «терміновий заборонний припис стосовно кривдника».</p> <p>2. Проаналізувати Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text.</p>	
9	<p>Тема №9. Соціальна робота з людьми, залежними від психоактивних речовин.</p> <p>1. Володіти термінами: «наркотичні речовини», «залежність», «адекватна поведінка», «деструктивність», «психічна залежність», «фізична залежність», «первинна профілактика», «вторинна профілактика», «третинна профілактика», «тренінг», «лікувальні програми», «підтримувальна терапія», «вулична робота».</p> <p>2. Проаналізувати статтю О.Ю. Вовкогон «Соціальна реабілітація як третинна профілактика наркозалежності та супутніх захворювань» https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5441/1/10%20-%203%287%29%20-%202010.pdf.</p>	2
10	<p>Тема №10. Соціально-педагогічна робота з переселенцями в Україні.</p> <p>1. Володіти термінами: «міграція населення», «емігранти», «внутрішня міграція», «зовнішня міграція», «рееміграція», «репатріація», «постійні міграції», «тимчасові міграції», «сезонні міграції», «маятникові міграції», «біженці».</p> <p>2. Проаналізувати статтю М. Закірова «Внутрішньо переміщені особи в Україні: сучасні реалії» http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com.</p> <p>3. Проаналізувати постанову кабінету Міністрів України «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2022-п#Text.</p>	4
	Разом	34

Оцінювання виконання практичного завдання

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації.
3 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє знання окремих положень. Відчуває труднощі у процесі аналізу, обґрунтування та аргументації, допускає неточності та помилки.
1 бали	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

К-сть балів	Критерії оцінювання
3 бали	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; форма задачі завдань повністю відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує вичерпно та впевнено, дає аргументовані та переконливі відповіді на уточнюючі запитання; в усному та писемному мовленні дотримується стилістичних, орфографічних та пунктуаційних правил.
2 бали	Здобувач вищої освіти виконав усі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; проте форма задачі завдань лише частково відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує досить переконливо, проте відповіді на уточнюючі запитання не впевнені; в усному та писемному мовленні допущено стилістичні, орфографічні та пунктуаційні огріхи.
1 бали	Здобувач вищої освіти виконав не всі завдання самостійної роботи, передбачені планом практичного заняття; форма задачі завдань не відповідає вимогам; результати самостійної роботи презентує з труднощами, не може дати відповідь на уточнюючі запитання; в усному та писемному мовленні допускаються стилістичні, орфографічні та пунктуаційні помилки.
0 балів	Здобувач не виконав завдання самостійної роботи.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ:
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА ЯК ЄДНІСТЬ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ
ТА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «соціальна робота», «об'єкт соціальної роботи», «предмет соціальної роботи», «клієнти соціальної роботи».
2. Проаналізувати статтю О.О. Потіщука «Соціальна робота як невід'ємна складова сучасного суспільства»
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/30165/1/Sotsialna_robota.pdf.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №2
ТЕМА: ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ ЯК ПРОФЕСІЇ

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «соціальний працівник», «професійна діяльність», «історія соціальної роботи», «історія становлення соціальної роботи», «періоди становлення соціальної роботи», «соціальна політика в Україні», «соціальна сфера».
2. Проаналізувати статтю Л. А. Моргай «Історія становлення соціальної роботи в Україні»
<http://srso.udpu.edu.ua/article/view/158414>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3
ТЕМА: ВІДНОСИНИ МІЖ СОЦІАЛЬНИМИ
ПРАЦІВНИКАМИ І КЛІЄНТАМИ

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «професіоналізм», «компетентність», «консультант», «керівник», «супервізор», «дослідник», «аналітик», «клієнти соціальної роботи», «практична підтримка у соціальній роботі».
2. Проаналізувати Закон України «Про соціальні послуги»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2
ПРАКТИЧНА СОЦІАЛЬНА РОБОТА
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №4
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ, ЩО МАЮТЬ
ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБМЕЖЕННЯ

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати Закон України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (03.12.2020 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1053-20#Text>.

2. Проаналізувати Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо звільнення від військової служби осіб з інвалідністю та осіб, які доглядають за особами з інвалідністю і хворими дітьми» (15.03.2022 р.) <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2122-20#Text>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №5

ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ПРОБЛЕМНИМИ СІМ'ЯМИ
ТА ДІТЬМИ, ЩО ЗАЛИШИЛИСЯ БЕЗ ПІКЛУВАННЯ БАТЬКІВ

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати статтю Р. Михайліка «Робота з молодими сім'ями, які потребують соціальної підтримки»
<http://eprints.zu.edu.ua/25291/1/Руслана%20Михалкіна.pdf>.

2. Проаналізувати статтю Ю. В. Овод «До проблеми дитячої бездоглядності в Україні»
<https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/15268/1/ДО%20ПРОБЛЕМИ%20ДИТЯЧОЇ%20БЕЗДОГЛЯДНОСТІ%20В%20УКРАЇНІ.pdf>.

3. Проаналізувати статтю В.П. Савенко «Причини й умови дитячої бездоглядності та безпритульності»
<http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4689/1/28.pdf>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ
ПОХИЛОГО ВІКУ

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати статтю І. В. Мещан «Самотність людей похилого віку як проблема соціальної роботи в громаді» <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/19717>.

2. Проаналізувати статтю В. В. Онiкiєнко «Люди похилого віку: якість їх нього життя та соціальний захист» <https://ukr-socium.org.ua/uk/archive/no-4-21-2007/ljudi-pohilogo-viku-jakist-ihnogo-zhittja-ta-socialnij-zahist/>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З БЕЗРОБІТНИМИ ТА БЕЗДОМНИМИ ЛЮДЬМИ

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «безробіття», «приховане безробіття», «часткове безробіття», «молодіжне безробіття», «зайнятість населення», «маргінальні поселення».

2. Охарактеризувати закон України «Про загальнообов'язкове соціальне страхування на випадок безробіття» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ, ЯКІ ЗАЗНАЛИ НАСИЛЬСТВО В СІМ'І

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «Дитина, яка постраждала від домашнього насильства», «кривдник», «дитина-кривдник», «домашнє насильство», «запобігання домашньому насильству», «оцінка ризиків», «особа, яка постраждала від домашнього насильства», «програма для постраждалої особи», «терміновий заборонний припис стосовно кривдника».

2. Проаналізувати Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9
ТЕМА: СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ЛЮДЬМИ, ЗАЛЕЖНИМИ ВІД
ПСИХОАКТИВНИХ РЕЧОВИН

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «наркотичні речовини», «залежність», «адекватна поведінка», «деструктивність», «психічна залежність», «фізична залежність», «первинна профілактика», «вторинна профілактика», «третинна профілактика», «тренінг», «лікувальні програми», «підтримувальна терапія», «вулична робота».

2. Проаналізувати статтю О.Ю. Вовкогон «Соціальна реабілітація як третинна профілактика наркозалежності та супутніх захворювань»
<https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/5441/1/10%20-%203%287%29%20-%2010.pdf>.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №10
ТЕМА: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА РОБОТА З
ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ В УКРАЇНІ

Завдання для самостійної роботи:

1. Володіти термінами: «міграція населення», «емігранти», «внутрішня міграція», «зовнішня міграція», «рееміграція», «репатріація», «постійні міграції», «тимчасові міграції», «сезонні міграції», «маятникові міграції», «біженці».

2. Проаналізувати статтю М. Закірова «Внутрішньо переміщені особи в Україні: сучасні реалії»
http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2206:vnutrishno-peremishcheni-osobi-v-ukrajini-suchasni-realiji-2&catid=63&Itemid=393.

3. Проаналізувати постанову кабінету Міністрів України «Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/495-2022-п#Text>.

II. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОГО ЗАВДАННЯ

Під час підготовки та виконання науково-дослідної роботи (ІНДЗ) студент самостійно або з допомогою викладача складає план роботи, формулює мету і завдання дослідження, аналізує літературні джерела, здійснює узагальнення, робить власні висновки, готує ІНДЗ з навчальної дисципліни «Вступ до спеціальності» у вигляді реферату на одну із запропонованих тем.

Вимоги до змісту структурних елементів індивідуального науково-дослідного завдання (ІНДЗ):

1. Титульний аркуш

Титульний аркуш містить назву закладу вищої освіти, інституту, факультету, де навчається студент, а також назву кафедри, де виконана робота: назва роботи; прізвище, ім'я, по батькові студента, курс, група; прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника; місто, рік.

2. Зміст

Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, пунктів, а також вступу, висновків, додатків, списку використаних джерел.

3. Вступ

У вступі зазначаються актуальність теми, мета, завдання роботи та основні її положення; вказуються і коротко характеризуються методи, які використовувалися для досягнення мети роботи.

4. Основна частина

Основна частина наукової роботи складається з розділів, пунктів. Кожен розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюють висновки із стислим викладенням основних результатів.

5. Висновки

Викладення важливих наукових результатів, одержаних під час науково-пошукової роботи. Висловлення власної думки з проблеми дослідження, здійснення логічного підсумку роботи.

6. Додатки (за необхідності)

До додатків за необхідності доцільно включати допоміжний матеріал: статистичні або якісні результати роботи, схеми, малюнки, моделі, описи, копії першоджерел або архівних матеріалів тощо.

7. Список використаної літератури

Список використаних джерел слід розміщувати в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків.

За **обсягом** реферат не повинен бути меншим за 15 сторінок друкованого тексту.

Орієнтовна тематика рефератів:

1. Актуальність проблем соціальної роботи на сучасному етапі розвитку українського суспільства.
2. Професійні якості соціального працівника.
3. Зміст основних принципів Кодексу етики соціального працівника та їх реалізації у практичній соціальній діяльності.
4. Сфери та напрями діяльності соціального працівника.
5. Психологічні та морально-етичні якості соціального працівника.
6. Професійна компетентність соціального працівника.
7. Комунікативні та професійно-значущі якості соціального працівника.
8. Спілкування як спосіб взаємодії людей: правила спілкування.
9. Типи вимог до фахівця як необхідний компонент процесу спілкування.
10. Напрями професійного самовдосконалення соціальних працівників.
11. Форми професійного самовдосконалення соціальних працівників.
12. Професійне становлення майбутнього соціального працівника у закладі вищої освіти.
13. Професійні ролі соціального працівника.
14. Кваліфікаційні вимоги до соціального працівника.
15. Етика соціального працівника.
16. Взаємовідносини між соціальним працівником і клієнтом.
17. Стандарти етичної поведінки і шляхи її впровадження.
18. Професійні знання та вміння соціального працівника.
19. Сфери професійної діяльності соціального працівника.
20. Професійний портрет соціального працівника.
21. Соціальний працівник: особистість і професія.

Оцінювання виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується під час підсумкового оцінювання навчальних досягнень здобувачів з дисципліни.

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів
1.	Якість оформлення ІНДЗ	0–1
2.	Логічність і послідовність викладення матеріалу	0–1
3.	Повнота розкриття теми	0–2
4.	Самостійний і творчий підхід до аналізу проблеми, яка досліджується	0–2
5.	Грамотність тексту	0–1
6.	Посилання на першоджерела	0–1
7.	Ґрунтовний висновок	0–1
8.	Своєчасність здачі ІНДЗ	0–1
Загальна кількість балів		10

Студент також має можливість перезарахувати бали (інші види робіт) за наявності результатів навчання, отриманих у **неформальній освіті** (стажування, тренінги, участь у конференціях, семінарах та ін.) та інформальній освіті (самоосвіта).

Інформація про ресурси для неформальної освіти, процедуру визнання результатів, отриманих у неформальній освіті, розміщена на сайті факультету соціальної та психологічної освіти (<https://cutt.ly/eZgmfns>).

Дотримання принципів та правил академічної доброчесності передбачає самостійне виконання завдань до практичних занять, завдань самостійної роботи, завдань до ІНДЗ, підготовки до підсумкового контролю, визначених Кодексом академічної доброчесності Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Законом України «Про авторське право і суміжні права», методичними рекомендації щодо дотримання принципів академічної доброчесності на факультеті соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини.

ІІІ. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Мета підсумкового контролю – визначити рівень набуття студентами певного рівня знань з вступу до спеціальності.

ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Бездомність та її причини.
2. Безробіття як соціальне явище.
3. Вживання наркотиків як соціальна проблема.
4. Взаємозв'язок теорії та практики соціальної роботи.
5. Загальні підходи і принципи соціальної роботи з людьми, які зазнали насильства в сім'ї.
6. Загальні підходи соціальної роботи з людьми, що мають функціональні обмеження.
7. Загальні підходи та принципи роботи з бездомними людьми.
8. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми похилого віку.
9. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми, залежними від психоактивних речовин.
10. Загальні підходи та принципи соціальної роботи з людьми, які мають психічні розлади.
11. Зародження професійної соціальної роботи за кордоном.
12. Історія фахової соціальної роботи в Україні.
13. Клієнти соціальної роботи.
14. Методи і технології соціальної роботи з людьми похилого віку.
15. Організація надання допомоги людям похилого віку.
16. Організація надання допомоги людям, що мають функціональні обмеження. Приклади діяльності соціальних служб.
17. Професійні вимоги до соціального працівника.
18. Професійні ролі соціальних працівників.
19. Розлади психіки та їхні соціальні наслідки.
20. Соціальна робота з бездомними людьми. Приклади діяльності соціальних служб.
21. Соціальна робота з дітьми, що залишилися без піклування батьків.

22. Соціальна робота з людьми, залежними від психоактивних речовин.

23. Соціальна робота з людьми, які зазнали насильства в сім'ї.

24. Соціальна робота з проблемними сім'ями.

25. Соціальна робота як галузь науки і навчальна дисципліна.

26. Суспільна допомога як підґрунтя соціальної роботи.

27. Сутність поняття «соціальна робота».

28. Сутність соціальної роботи як фахової діяльності.

29. Сучасні уявлення про інвалідність.

30. Уявлення про старість і старіння.

IV. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи – норми етичної поведінки спеціалістів із соціальної роботи, що є основою їх професійної діяльності з метою розвитку потенціалу та можливостей особистості, а також задоволення людських потреб.

Заклад вищої освіти – окремих вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей.

Здоров'я – динамічний стан повного фізичного, духовного, психологічного, інтелектуального, соціального благополуччя, а не лише відсутність хвороб.

Здоровий спосіб життя – система мислення, діяльності і поведінки людини, спрямована на досягнення нею благополуччя у всіх складових.

Метод – система прийомів для досягнення поставленої мети.

Методи навчання – упорядковані способи діяльності вчителя й учнів, спрямовані на ефективне розв'язання навчально-виховних завдань.

Навчання у вищій школі – спеціально організована взаємодія суб'єктів пізнавальної діяльності, яка моделюється (визначається її цілі завдання, зміст, структура, методи, форми, мотиви навчальної діяльності студентів, функції навчання) для активного опанування студентами основами соціального досвіду, накопиченого людством у різних галузях науки з метою розвитку інтелектуальної, чуттєво-волевої сфер їхньої

життєдіяльності, виховання потреби в самоосвіті, самовихованні.

Об'єкти соціальної роботи – окремі особи чи соціальні групи, які потребують допомоги та підтримки в процесі їхнього соціального становлення і розвитку, інтеграції в суспільство.

Принцип – правило, що виникло в результаті об'єктивно осмисленого досвіду; тобто головні положення, що визначають і підхід до проблеми, і методикку одержання емпіричних та наукових фактів, і їхній аналіз.

Проблема соціальна – ситуація, яка характеризується нестачею засобів для досягнення мети; усвідомлення суб'єктом неможливості вирішити труднощі та протиріччя, які виникли в певній ситуації, засобами наявних знань та досвіду.

Ролі соціального працівника – культурно-детермінована модель поведінки спеціаліста під час здійснення професійних завдань. Виділяють такі ролі соціального працівника: посередник, адвокат, терапевт, наставник, аніматор, експерт та інші.

Самостійна робота студента – це специфічний вид діяльності учіння, головною метою якого є формування самостійності суб'єкта, що навчається, а формування його вмій, знань і навичок здійснюється опосередковано через зміст і методи всіх видів навчальних занять.

Соціальна допомога – це система соціальних заходів у вигляді сприяння, підтримки і послуг, які надає соціальна служба окремим особам або групам населення для подолання або пом'якшення життєвих труднощів, підтримки їхнього соціального статусу і повноцінної життєдіяльності, адаптації в суспільстві.

Соціальна робота – вид професійної діяльності, який здійснюється спеціально підготовленими фахівцями на основі законодавчих актів України і спрямована на надання допомоги індивідам, групам осіб, громадам з метою поліпшення або відновлення їх здатності до соціального функціонування.

Соціальне забезпечення – це організаційно-правова діяльність держави щодо матеріального забезпечення, соціального обслуговування, надання медичної допомоги за рахунок спеціально створених фінансових джерел осіб, які зазнали соціального ризику.

Соціальний захист – система пріоритетів і механізмів з реалізації законодавчо-закріплених соціальних, правових і економічних гарантій громадян, органів управління всіх рівнів, інших інститутів, а також

система соціальних служб, яка повинна забезпечити певний рівень соціальної захищеності, що допомагають досягнути соціально прийнятний рівень життя населення відповідно до конкретних умов суспільного розвитку.

Соціальний працівник – професійно підготовлений фахівець, що має необхідну кваліфікацію у сфері соціальної роботи та виконує різноманітні види соціальної роботи.

Соціальні послуги – дії державних або неурядових організацій, спрямовані на задоволення потреб і забезпечення прав, вирішення проблем або подолання складних життєвих обставин окремих осіб чи соціальних груп.

Суб'єкти соціальної роботи – це органи державної влади, державні соціальні інститути, установи та служби, неурядові організації, фізичні особи, що реалізують соціальну політику, сприяють нормалізації соціально-психологічних взаємостосунків, розвитку самостійності індивідів, створюють сприятливі умови для соціалізації особистості.

Форма навчання – це зовнішня сторона організації навчального процесу, що відображає спосіб організації діяльності учнів та вчителів, який здійснюється в певному порядку і режимі, та залежить від кількості учнів, характеру взаємодії суб'єктів навчального процесу, рівня самостійності, специфіки педагогічної діяльності.

Функції соціального працівника – це предметно-інструментальна основа його професійної діяльності.

V. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бочелюк В. Й. Психологія: вступ до спеціальності: навч. посіб. / В.Й. Бочелюк К.: Центр учбової літератури. 2007. 286 с.
2. Енциклопедія для фахівців соціальної сфери. 2-ге видання / За заг. ред. проф. І. Д. Зверевої. Київ, Сімферополь : Універсум, 2013. 536 с.
3. Казьмирчук Г.Д. Вступ до спеціальності : навч. посіб. / Г.Д. Казьмирчук К.: Логос, 2011. 114 с.
4. Капська А.Й. Соціальна робота : Підручник / А.Й. Капська К.: Слово. 2011. 399 с.
5. Карпенко О.Г. Вступ до спеціальності «Соціальна робота» : навч. посіб.[для студ. вищ. навч. закл.] / О.Г. Карпенко К.: Слово, 2011. 245 с.
6. Лукашевич М. П., Семигіна Т. В. Соціальна робота: підручник. Київ, 2009. 367 с.
7. Лукашевич М.П. Соціальна робота : Підручник / М.П. Лукашевич - К.: Каравела. 2009. 367 с.
8. Мешко Г. Вступ до педагогічної професії : навч. посіб. / Г. Мешко - К.: Академвидав, 2010. 197 с.
9. Моргай Л. А. Історія становлення соціальної роботи в Україні / Л. А. Моргай // науковий журналу «Соціальна робота та соціальна освіта». Умань: Візаві, 2018 С. 33-38.
10. Моргай Л. А. Особливості роботи соціального працівника з людьми похилого віку / Л. А. Моргай // Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Умань: Візаві, 2018 С. 157-165.
11. Моргай Л. А. Особливості роботи соціального працівника з мігрантами. Інноваційна педагогіка. Науковий журнал. Випуск 33. Том 2. Одеса. «Гельветика». 2021. С. 98-101.
12. Моргай Л. А. Професійно-етична діяльність соціального працівника / Л. А. Моргай // Збірник наукових праць «Педагогічні науки» Херсонського державного університету. Херсон: «Видавничий дім «Гельветика», 2017. Том 2. С. 200-203.
13. Моргай Л. А. Робота соціального працівника з проблемними сім'ями. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. Збірник наукових праць. Випуск 79. Том 1. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 227-230.
14. Моргай Л. А. Система соціального обслуговування людей похилого віку в Україні. Журнал «Соціальна робота та соціальна освіта». Випуск III (3). 2019 С. 49-56.
15. Моргай Л. А. Формування соціального пакета на підприємстві: и вітчизняний і зарубіжний досвіди. Соціальна робота та соціальна освіта. Випуск 6 (1).2021. С.24-32.

16. Семигіна Т. В., Мигович І. І., Грига І. М., Кабаченко Н. В., Савчук О. М., Лисенко О. П. Теорії і методи соціальної роботи : підручник. Київ : Академвидав, 2005. 327 с.

17. Семигіна Т., Бойко А., Богдан Д., Банас О., Бляхавський Я. Соціальна робота з людьми, які живуть із ВІЛ/СНІДом : методичний посібник для проведення курсів підвищ. кваліфікації. Київ : Києво-Могилянська академія, 2007. 615.

18. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

https://www.researchgate.net/profile/Tetyana_Semigina3/publication/342003632_Sucasna_socialna_robota/links/5eddf6ae299bf1d20bd86768/Sucasna-socialna-robota.pdf

19. Тюття Л.Т. Соціальна робота: теорія і практика : навч. Посіб. К.: Знання. 2008. 574 с.

Інформаційні ресурси

1. Інституційний репозитарій УДПУ – <https://dspace.udpu.edu.ua/>.

2. Львівська Національна наукова бібліотека України імені В. Стефаника – <http://www.lsl.lviv.ua/index.php/uk/resursi-i-fondi/elektronni-resursy/>.

3. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського – www.nbuv.gov.ua.

4. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г.Короленка – <https://www.facebook.com/hdnb.korolenko/>.

5. Черкаська обласна універсальна наукова бібліотека імені Тараса Шевченка – <http://library.ck.ua>.